

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРПІНЬ – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**03–04 січня 2022 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 08.01.2022 № 11).*

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету конференції:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Державним податковим університетом. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ПРОГРАМІ ВИМОГИ ТА ЗМАГАЛЬНА ПРОГРАМА З БОРЦІВСЬКОЇ СУТИЧКИ ДЛЯ СПОРТСМЕНІВ СИСТЕМИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

Державний податковий університет

***Анотація.** У даній науковій статті характеризується борцівська сутичка у програмі спортивних змагань з бойового хортингу, розкриваються особливості проведення змагань в розділі «Борцівська сутичка», визначення кваліфікації змагань, критерії оцінки технічних дій спортсменів у процесі ведення борцівської сутички, перелік дозволеної та забороненої техніки, регламент проведення сутичок, порядок подання протестів. Зазначено, що при проведенні змагань учасники виступають в одній групі (система без розподілу на підгрупи) або при жеребкуванні розподіляються на кілька підгруп (система з розподілом на підгрупи). В останньому випадку додатково має бути зазначений принцип, за яким переможці переходять до наступної сходинок змагань, а ті, хто програв, відсівуються. Змагання при цьому розділяються на попередню частину і фінальну частину змагань. У межах кожного ступеня змагання можуть проводитися по одному з двох способів: круговому, коли кожен учасник зустрічається з кожним; з вибуванням учасників, які отримали встановлену положенням про проведення змагань кількість поразок. Порядок зустрічей між учасниками (командами) визначається жеребкуванням і вибраними системою і способом проведення змагань. Система і спосіб проведення попередньої та фінальної частин змагань мають бути зазначені в положенні про проведення змагань, у якому описуються системи з різними варіантами поєднання способів проведення попередньої і фінальної частини змагань, а також способи проведення командних зустрічей, за результатами яких визначаються місця в командних змаганнях. Борцівська сутичка у програмі спортивних змагань з бойового хортингу проводиться для спортсменів різних вагових категорій і вікових груп, а також серед дорослих в абсолютній ваговій категорії без урахування ваги суперників.*

***Ключові слова:** борцівська сутичка між спортсменами, бойовий хортинг, змагання у розділі «Борцівська сутичка», критерії суддівських оцінок, методика проведення тренувань і змагань, учасники борцівської сутички.*

Актуальність наукового дослідження. Бойовий хортинг – національний вид спорту України. Він є важливою складовою патріотичного та духовного виховання молоді, відродження та розвинення спортивних, бойових і культурних традицій українського народу, зміцнення здоров'я, розвитку фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини шляхом залучення її до участі у змаганнях з бойового хортингу [1–11; 19–32]. Правила змагань з виду спорту бойового хортингу в розділі змагань «Борцівська сутичка» розроблені і діють на основі досвіду та напрацювань у змішаному виді єдиноборства, розраховані на спортсменів різного віку.

В основній частині правил змагань зазначені вікові групи та вагові категорії учасників змагання, які змагаються між собою в розділі змагань «Борцівська сутичка».

Виклад основного матеріалу. Спортивні поєдинки в бойовому хортингу, являються дуже видовищними. Спортсмени проводять різноманітні кидки переважно з високою амплітудою. За вдалим кидком, як правило слідує проведення больового чи задушливого прийому. Виступи у змагальному розділі – «Борцівська сутичка» потребують від спортсмена високого рівня підготовленості [12–18]. Це досягається скрупульозним плануванням системи спортивної підготовки з необхідною корекцією тренувальних навантажень та спрямованості тренувального процесу.

Правила змагань у бойовому хортингу в розділі змагань «Борцівська сутичка» дають змогу спортсменам, опановувати величезним арсеналом бойових навичок і на його основі формувати індивідуальну манеру ведення сутички.

Розділ змагань «Борцівська сутичка»

Кваліфікація змагань

1. За кваліфікацією змагання поділяються на: особисті; особисто-командні; командні.
2. Характер змагань визначається Регламентом (Положенням) про змагання в кожному окремому випадку.
3. В особистих змаганнях визначаються тільки особисті результати і місця учасників у своїх вагових категоріях.
4. В особисто-командних змаганнях визначаються особисті місця учасників, а місце команди визначається залежно від особистих результатів її учасників відповідно до Положення про змагання.
5. У командних змаганнях команди зустрічаються одна з одною, і за результатами цих зустрічей визначаються місця команд.

Системи та способи проведення змагань

1. При проведенні змагань учасники виступають в одній групі (система без розподілу на підгрупи) або при жеребкуванні розподіляються на кілька підгруп (система з розподілом на підгрупи). В останньому випадку додатково має бути зазначений принцип, за яким переможці переходять до наступної сходинок змагань, а ті, хто програв, відсіваються [33–48]. Змагання при цьому розділяються на попередню частину і фінальну частину змагань.

2. У межах кожного ступеня змагання можуть проводитися по одному з двох способів: круговому, коли кожен учасник зустрічається з кожним; з вибуванням учасників, які отримали встановлену Положенням кількість поразок.

3. Порядок зустрічей між учасниками (командами) визначається жеребкуванням і вибраними системою і способом проведення змагань.

4. Система і спосіб проведення попередньої та фінальної частин змагань мають бути зазначені в Положенні про проведення змагань, у якому описуються системи з різними варіантами поєднання способів проведення попередньої і фінальної частини змагань, а також способи проведення командних зустрічей, за результатами яких визначаються місця в командних змаганнях.

Зміст боротьби. В правилах змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка» дозволяється проводити кидки, утримання, больові, задушливі прийоми та інші атаквальні та захисні дії як в положенні стоячи, так і у партері.

I. Положення борців

1. Стоячи – положення борця, при якому він торкається хорту тільки ступнями ніг.
2. Партер – положення борця, при якому він торкається хорту ще аби-якою частиною тіла, крім ступнів ніг.
3. Боротьба стоячи (у стійці) – обидва борця в положенні стоячи.
4. Боротьба в партері – один або обидва борця в положенні партеру.

II. Кидки

1. Кидком вважається дія борця в захваті, в результаті якого супротивник втрачає рівновагу і падає на хорт, торкаючись його поверхні якою-небудь частиною тіла крім ступнів ніг, тобто опиняється в одному з положень партеру.

Контркидок – кидок, при якому борець, який захищається, у відповідь на атаквальні дії перехоплює ініціативу і кидає супротивника сам, змінюючи характер і напрямок падіння атакуючого.

2. Оцінюються тільки кидки, які проводить борець, який знаходиться до кидка (до початку падіння супротивника) в положенні стоячи.

III. Больові прийоми

Больові прийоми проводяться в стійці і у партері. Больовим прийомом вважається захват руки або ноги супротивника, який дозволяє провести дію:

1. Дозволені больові прийоми на руки: важіль ліктя; вузол ліктя; зворотний вузол; защемлення біцепса; важіль плеча; вузол плеча; загин кисті.

2. Дозволені больові прийоми на ноги: защемлення литкового м'яза; защемлення ахіллового сухожилля; важіль коліна; вузол ноги; важіль стегна; вузол ступні.

Початком больового прийому вважається початок дій, які слідує після взяття атакуючим захвату кінцівки супротивника на атакуємій ділянці тіла і має на меті викликати у противника больоче відчуття або подолати його захисний захват.

IV. Утримання

Утриманням вважається прийом, коли атакуючий притискається своїм тулубом (грудями, боком, спиною) до тулуба противника (або його рукам, притиснутим до тулуба) і фіксує його в положенні «на лопатках».

Утримання припиняється:

якщо борець переходить в положення «на груди», «на животі» або «на сідницях» (але не «на попереку»);

якщо віджимає атакуючого від себе;

якщо нижній борець обхоплює ногами тулуб або одну ногу;

якщо атакуючий борець переходить до проведення больового прийому.

Повне утримання – 15 с (2 бали).

Неповне утримання – 10 с (1 бал).

V. Задушливі прийоми

Задушливі прийоми – технічні дії, при яких відбувається вплив на шию противника, що перешкоджає нормальному диханню або приводить до втрати свідомості шляхом впливу на сонні артерії. Проводяться в положенні стоячи або у партері руками, ногами, хортівкою (крім поясу).

Заборонені задушливі прийоми, що призводять до скручування шийного відділу хребта [49–62]. Атакуючому, який проводить задушливий або больовий прийом стоячи дозволене переведення противника в положення партеру без використання кидкової техніки.

Сигналом про здачу при проведенні утримання, больового, задушливого є постукування рукою або ногою по атакуючому або хорту, а також будь-який голосовий вигук.

Заборонені прийоми та дії

1. Забороняється:

а) кидати противника на голову, кидати із захопленням на больовий прийом, кидати при виконанні задушливих прийомів, кидати суперника, падаючи на нього всім тілом;

б) затискати супернику рот і ніс, перешкоджаючи диханню;

в) наносити удари, дряпатися, кусатися, захоплювати пальцями частини обличчя (рот, ніс, волосся, вуха) і статеві органи противника;

г) виконувати будь-які прийоми на хребет, скручувати шию, руками і ногами стискати голову або придавлювати її до хорту;

д) впиратися ногами, головою, пальцями в обличчя;

е) натискати ліктем або коліном зверху на будь-яку частину тіла;

ж) захоплювати пальці на руках чи ногах;

з) проводити больові прийоми ривком.

2. Якщо судді не помічають проведення забороненого прийому, то потерпілому дозволяється подати сигнал голосом чи жестом.

Подача помилкового сигналу розглядається і карається як заборонений прийом.

3. Заборонені також наступні дії: захват за рукав хортівки і штанини зсередини; захоплення хорту; навмисне порушення спортивної форми (виймати руку з рукава хортівки, зачочувати рукава хортівки і т. п.).

Костюм учасника

1. Костюм учасника: захватна хортівка – куртка з поясом і штани.

Для учасників – плавки, для учасниць – бюстгалтер, закритий купальник, темно-синя футболка або майка.

Куртка хортовки – темно-синього кольору спеціального крою і пояс (темно-синій або жовтий) з бавовняної тканини.

Штани хортовки – темно-синього кольору спеціального крою довжиною по щиколотки на тканинній тасьмі.

2. Учасники змагань виходять на парад відкриття, закриття та нагородження в хортовках.

3. Учасникам під час сутички забороняється мати на собі предмети прикраси: кільця, браслети, серги, ланцюжки та інші предмети, які можуть послужити причиною травми.

Початок і закінчення сутички

1. Для ведення сутички борців викликають на хорт.

2. Перед початком сутички борець, викликаний першим (з темно-синім поясом), стає по ліву руку від Рефері, а його супротивник (з жовтим поясом) – по праву руку від Рефері. Після представлення борці по жесту Рефері сходяться в центрі хорта і обмінюються рукостисканнями. Потім вони роблять крок назад і за командою Рефері «Файт» починають боротися.

3. Сутичка закінчується по гонгу (звуковому сигналу), що дублюється командою Рефері «Стоп».

4. По закінченні сутички борці займають ті ж самі місця на хорті, що і перед початком сутички [63–78]. Для оголошення результату сутички Рефері викликає борців на середину і, заздалегідь узявши обох борців за зап'ястя, піднімає руку переможця, після чого борці обмінюються рукостисканням і йдуть з хорта. Також дозволені короткі привітання тренера і команди суперника до 15 с.

Хід і тривалість сутички

1. Тривалість сутички встановлюється:

для дорослих (чоловіки) – 5 хв;

для дорослих (жінки), юніорів та юніорок (16–17 років) – 4 хв;

для кадетів та кадеток (14–15 років), старших юнаків та дівчат (12–13 років) – 4 хв;

для юнаків та дівчат (10–11 років), молодших юнаків і дівчат (8–9 років) – 3 хв;

для дітей хлопців та дівчат (6–7 років) – 2 хв.

2. Відлік часу в сутичці починається за командою Рефері «Файт». Час перерв не включається в чистий (фактичний) час сутички.

У виняткових випадках дозволяється включати час перерв в сутичці, не супроводжуваних жестом Рефері «Зупинити час», в чистий час сутички (крім півфінальних та фінальних), якщо це обумовлено в Положенні про проведення змагань.

3. Протягом сутички борці не мають права йти за межі хорта без дозволу Рефері. При необхідності учасник з дозволу Рефері може покинути килим для приведення в порядок змагального костюма – хортовки.

4. На надання медичної допомоги при пошкодженнях, отриманих борцем, йому надається час в сумі не більше 2 хв у ході однієї сутички. Медична допомога надається безпосередньо на хорті (краю хорта).

Кількість сутичок впродовж змагань

1. Якщо змагання тривають один день, то для дорослих спортсменів кількість сутичок не повинна перевищувати 6.

Якщо змагання тривають більше одного дня, то кількість сутичок в день не повинна перевищувати 5.

Для юніорів та кадетів відповідні норми не повинні перевищувати 5 для одноденних змагань і 4 для багатоденних.

Для юнаків і молодших юнаків відповідні норми не повинні перевищувати 4 для одноденних змагань і 3 для багатоденних.

2. Відпочинок між сутичками має бути не менше 10 хв для дорослих і юніорів і не менше 15 хв для кадетів, старших юнаків, юнаків, молодших юнаків і дітей.

Зауваження та попередження

1. Порухеннями правил змагань, за які борцю може бути зроблено зауваження, попередження, або за яке він може бути знятий з однієї сутички або змагань вважається: запізнення на хорт; застосування забороненого прийому; брутальне ведення боротьби; порушення дисципліни; розмови на хорті; ухилення від боротьби і заборонені технічні дії під час сутички; відхід з хорту без дозволу рефері, в тому числі для надання медичної допомоги; підказки, супроводжувані неетичним поведінням представника, тренера або інших учасників його команди, що знаходяться поблизу хорту.

2. Протягом сутички борцю не може бути зроблено більше одного зауваження.

3. За запізнення на хорт на час сутички 30 секунд після першого виклику борцю оголошується зауваження, за запізнення на час сутички понад 1 хвилини – перше попередження.

4. При порушенні правил, зазначених в п. 1 д, е, ж спочатку робиться зауваження, при повторному порушенні – попередження.

5. Якщо борець, захоплений на больовий прийом, утримання або задушливий прийом, виповз за межі хорту, йому оголошується попередження за навмисний вихід за межі хорту: перше, друге попередження або зняття з сутички.

6. При порушенні правил, зазначених в п. 1 (б, в, г) попередження оголошується без попереднього зауваження.

7. Учаснику в ході однієї сутички може бути зроблено не більше одного попередження за проведення забороненого прийому [79–92]. Кожному з борців у ході однієї сутички може бути зроблено в цілому не більше двох попереджень.

Зняття та дискваліфікація учасника

1. Борець знімається з сутички рішенням Головного судді з присудженням його противникові чистої перемоги:

при повторній спробі проведення забороненого прийому;

у разі, якщо борець не зміг вкластися у відведенні 2 хв на надання йому медичної допомоги.

При цьому переможець отримує 6 балів, а переможений – 0 балів та 0 класифікаційних очок на командних змаганнях. Сутичка вважається закінченою достроково і її час фіксується в протоколі.

2. Рішенням Головного судді борець знімається з сутички після двох попереджень при необхідності оголосити йому третє попередження за ухилення від боротьби, якщо суддівська бригада єдина в своїй думці або якщо думка двох суддів підтримується Головним суддею змагань. При цьому його супротивнику достроково присуджується перемога.

3. Борець знімається зі змагань рішенням Головного судді, якщо він за висновком лікаря не може продовжувати боротьбу при захворюванні або через травму, отриману ним у ході сутички. Його противник при цьому отримує 6 балів, а борець, знятий зі змагань, – 0 (при класифікації він займає місце відповідно до його результату на момент зняття).

4. Борець знімається зі змагань рішенням Головного судді (дискваліфікується):

за неявку на хорт протягом 2 хв після першого виклику;

за грубу і неетичну поведінку по відношенню до супротивника, учасникам, суддям і глядачам, за відмову подати руку противнику або за подачу її некоректно;

за проведення забороненого прийому, в результаті якого супротивник отримує травму і за висновком лікаря не може продовжувати боротьбу у змаганнях;

за обман суддів.

При цьому борець, знятий зі змагань, отримує 0 балів (при підведенні підсумків він не отримує ні особистого, ні командного місця). Його противник отримує 6 балів – чисту перемогу.

Оцінка прийомів

1. Активність «А» присуджується:

за кидок без падіння при якому противник впав на коліно, коліна;

за кидок з падінням на груди, живіт, сідниці, поперек або плече.

2. Один бал: за кидок без падіння, при якому противник впав на груди, живіт, сідниці, попереk, плече або бік; за кидок з падінням, при якому противник впав на спину або бік; за утримання протягом 10 с.

Утримання, виконані борцем в ході однієї сутички, не можуть бути в сумі оцінені більш ніж у 4 бали.

3. Два бали: за чистий кидок – без падіння атакуючого, а той, кого атакують знаходився в положенні стоячи і падає на спину або перекочується на спині в темпі (без зупинки); за утримання протягом 15 с. за високоамплітудний кидок – без падіння атакуючого, а той, кого атакують знаходився в положенні стоячи і падає на спину або перекочується на спині в темпі (без зупинки) з обов'язковою подальшою технічною дією (утримання, больовий чи задушливий прийом);

Ухилення від боротьби

Ухиленням від боротьби вважається: умисний вихід за межі хорта в стійці або виповзання при боротьбі лежачи; відсутність реальних спроб проведення прийомів при боротьбі стоячи; імітування атаквальних дій (хибні атаки); ухилення від захвату в боротьбі стоячи; перехід в положення «лежачи» без реальних спроб проведення прийомів; явне виштовхування суперника з робочої території хорта.

Боротьба поблизу межі хорта

1. Положення «поза хортом» (за межами хорта) вважається, якщо: у боротьбі стоячи один з борців заступив ногою за межі хорта; в боротьбі лежачи один з борців виявився половиною тулуба по лінії талії або лопаткою і сідницею за межами хорта.

2. В ході сутички положення «поза хортом» визначається Рефері, а при обговоренні спірних моментів – більшістю суддівської бригади.

3. Якщо борці опиняться в положенні «поза хортом», то вони після команди Рефері повертаються на середину хорта і відновлюють боротьбу в стійці [93–99]. Без команди Рефері борець не повинен припиняти боротьбу поблизу межі хорта і запрошувати супротивника на середину. Противник має право проводити прийом, оскільки не було команди Рефері «Стоп».

4. Кидок (контркидок), розпочатий на хорті, оцінюється в тому випадку, якщо він закінчується поза хортом, але у зоні безпеки.

Кидок, розпочатий у положенні «поза хортом», не оцінюється.

5. Утримання і больовий прийом, розпочаті на хорті, дозволяється проводити до тих пір, поки один з борців має контакт з робочою площею хорта.

Визначення результату сутички та оголошення переможця

1. Результатом сутички може бути перемога одного з борців і поразка іншого, а також поразка одного з борців.

2. Перемога може бути: чистою (достроковою):

за проведення больового або задушливого прийому;

при явній перевазі (різниця – 6 балів);

при неможливості продовжувати сутичку (відмова, травма, прострочено час на медичну допомогу до 3 хв, при утриманні поданий сигнал про здачу);

при повторній спробі проведення забороненого прийому;

після двох попереджень при необхідності оголошення третього попередження за ухилення від боротьби.

3. Борець знімається зі змагань (дискваліфікується):

за неявку на хорт протягом 2 хв після першого виклику;

за грубе і неетичне поводження по відношенню до супротивника, учасників, суддів і глядачів, за відмову привітання;

за проведення забороненого прийому, в результаті якого супротивник отримав травму і за висновком лікаря не може продовжувати боротьбу;

за обман суддів;

зняття одного або обох борців за пасивність або порушення правил.

4. Перемога за балами: при наявності оцінок «А» в сутичці, в разі рівності балів після її закінчення, перемога присуджується тому борцеві у якого більше «активностей»; при рівності балів перемога присуджується тому, хто провів більше якісні прийоми, якщо всі показники рівні – перемога присуджується тому, хто в ході сутички провів останній оцінений прийом; якщо до моменту закінчення сутички в обох борців немає технічних балів або оцінки «А» і рівна кількість попереджень, перемога присуджується тому з них, хто отримав останню оцінку за попередження, оголошене противнику.

5. Результат сутички оголошується так: а) при чистій перемозі або перемозі за явною перевагою: «За ... хвилин ... секунд чистим кидком (больовим прийомом, за явною перевагою) переміг (прізвище і команда переможця)»; б) якщо чистої перемоги не було: «З перевагою за балами переміг (прізвище і команда переможця)»; в) якщо борець знімається з сутички: «За ... хвилин ... секунд у зв'язку зі зняттям супротивника перемога присуджується (прізвище та команда переможця)»; г) якщо обидва борця знімаються зі сутички або змагань: «Обидва борця знімаються з сутички (із змагань), і їм оголошується поразка з часом ... хвилин ... секунд».

Процедура подання протестів

1. Процедура подання протесту використовується в разі незгоди команди спортсмена з рішенням суддівської бригади.

Висновки. Таким чином, у даному науковому дослідженні характеризується борцівська сутичка у програмі спортивних змагань з бойового хортингу, проаналізовано особливості проведення спортивних змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка», основи суддівства спортивних змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка», вимоги правил та умови участі в спортивних змаганнях з бойового хортингу, основні аспекти правил змагань, акцентовано увагу на розділах змагань і видах підготовки спортсменів бойового хортингу (теоретична, технічна, тактична, фізична та психологічна підготовки).

Перераховано та описано основні напрями підготовки спортсменів та особливості суддівства спортивних змагань в розділі «Борцівська сутичка».

Зазначено, що правила спортивних змагань є єдиними чинними на території України правилами змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка», визначають основні засади організації та проведення змагань, що проводяться на території України. Правила змагань розроблені відповідно до Міжнародних правил змагань з бойового хортингу, які затверджені Всесвітньої федерації бойового хортингу, і є основним нормативним документом, що регламентує порядок організації, проведення та підведення підсумків змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка», визначає систему, порядок та умови змагальної діяльності, систему суддівства змагань.

Якщо говорити про бойовий хортинг як бойове мистецтво, його методики йдуть від надбання поколінь та традицій: чим більше подорожуєш з бойовим хортингом країнами світу, вивчаєш, споглядаєш, досліджуєш, відкриваєш прояви бойового мистецтва, тим чіткіше формуються власні внутрішні цінності, переконання, відточуються смаки, вдосконалюється техніка прийомів сутички. Бойовий хортинг вважається не тільки видом спорту зі своєю змагальною програмою, це є бойове мистецтво. А само мистецтво є універсальною мовою світу і водночас мовою кожного народу, кожної людини. Спортивна як і культурна дипломатія забезпечує міжнародний культурний обмін, в рамках якого мистецтво долає кордони і зближує спільноти, сприяє порозумінню між ними. Репутація та сприйняття України в очах іноземної аудиторії є дуже важливим інтересом для усіх українців.

Всебічна підготовка в бойовому хортингу – це формування, розвиток і вдосконалення властивостей фізичної підготовленості, тактичних здібностей, технічного вдосконалення і психіки, які потрібні для успішної діяльності спортсменів та команд.

Для правильного планування навчально-тренувального процесу з бойового хортингу потрібно мати на увазі, що фахівці виокремлюють п'ять видів підготовки спортсменів бойового хортингу: теоретична, технічна, тактична, фізична та психічна підготовки. Перераховано та описано основні напрями і методи суддівства змагань з бойовому хортингу.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота над вдосконаленням знань і умінь щодо суддівства змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка», виховання фізичної культури, формування змагальної готовності спортсменів засобами бойового хортингу у констатувальному, формувальному та контрольному експериментах буде конкретизована в результатах дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
3. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
4. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
5. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрьоменко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.
6. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.
7. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.
8. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.
9. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.
10. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.
11. Вехтев В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтев, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.
12. Вишницький І. О. Застосування прийомів боротьби у різних видах єдиноборств / І. О. Вишницький, Е. А. Єрьоменко // Збірник наукових статей. – Дніпро : ДДІФКіС, 1996. – С. 57–72.
13. Ганчева В. І. Бойовий хортинг: методика застосування дихальних вправ у процесі занять / В. І. Ганчева, Е. А. Єрьоменко, Г. А. Коломоєць // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних

- органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 667–682.
14. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.
15. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрьоменко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28–29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.
16. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.
17. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Грищук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.
18. Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування / О. В. Деркач, Е. А. Єрьоменко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 384–403.
19. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.
20. Ерёмченко Э. А. Хортинг – философия украинского единоборца / Э. А. Ерёмченко // Боевые искусства – ключи к совершенству. – 2012. – № 6. – С. 4–5.
21. Єрьоменко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
22. Єрьоменко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрьоменко, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.
23. Єрьоменко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.
24. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг. Навчальна програма спортивної секції з бойового хортингу для учнів середнього шкільного віку 5–9 класів : навч. програма / Е. А. Єрьоменко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2021. – 127 с.
25. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрьоменко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.
26. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
27. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників державних правоохоронних органів : монографія / Е. А. Єрьоменко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 222 с.
28. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.
29. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних

- органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.
30. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.
31. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
32. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.
33. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.
35. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 8 (128) 20. С. 61–69.
36. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
37. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.
38. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/»*. – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49–56.
39. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
40. Єрмоєнко Е. А. Відкрита заява Едуарда Єрмоєнка про заснування хортингу – національного виду спорту України 17 липня 2008 року / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту. Київ : Тренерська рада, 2008. – 7 с.
41. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
42. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
43. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
44. Єрмоєнко Е. А. Декларація хортингу у світі / Е. А. Єрмоєнко // Колегія Мін-ва України у спр. сім, мол. та сп. : Київ, 2008. – 12 с.
45. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.

46. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
47. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.*
48. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
49. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.*
50. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.*
51. Єрмоєнко Е. А. Міжнародні правила змагань з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Київ : МГО «Міжнародна Федерація Хортингу», 2009. – 85 с.*
52. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «Хортинг» для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // *К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.*
53. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – Вип. 3 (123). – С. 47-56. – DOI 10.31392/NPU-ps.series15.2020.3(123).09.*
54. Єрмоєнко Е. А. Основоположні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
55. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.*
56. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.*
57. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.*
58. Єрмоєнко Е. А. Принципи виконання й методика вивчення базових технічних елементів хортингу: методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // *К. : Паливода А. В., 2009. – 87 с.*
59. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.*
60. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з хортингу для дітей / Е. А. Єрмоєнко // *К. : Нац. ун-т фізичного виховання і спорту України, 2009. – 32 с.*
61. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.*

62. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
63. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
64. Єрмоєнко Е. А. Тренування в хортингу: навчально-методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 227 с.
65. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
66. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
67. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.
68. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. – Київ : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
69. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
70. Зверев А. В. Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 593–603.
71. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
72. Ільницький І. Р. Хортинг та організація навчання / І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Збірник наукових праць. – Київ : Паливода А. В., 2008. – С. 247–258.
73. Карасевич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.
74. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
75. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Деревянко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
76. Колос М. А. Бойовий хортинг: швидко-силова підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом / М. А. Колос, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Сидоренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 493–502.
77. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.
78. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.

79. Куцкір М. С. Принципи виховання системних вольових якостей спортсменів хортингу / М. С. Куцкір, Е. А. Єрьоменко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 108–126.
80. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
81. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
82. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
83. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
84. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 544 с.
85. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
86. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
87. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
88. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
89. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
90. Сікан В. Ю. Технології здоров'язбереження у методиці хортингу / В. Ю. Сікан, Е. А. Єрьоменко, С. А. Бабурнич // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 284–301.
91. Степанюк А. В. Планування та організація навчально-виховного процесу з хортингу / А. В. Степанюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 325–338.
92. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрьоменко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.
93. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.
94. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.
95. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції

об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

96. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.

97. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.

98. Шило О. М. Фізичне і морально-психологічне становлення особистості засобами хортингу / О. М. Шило, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць. – К. : Паливода А. В., 2010. – С. 127–140.

99. Savchenko, A. (2017). Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

Yeromenko E. A.

State Tax University, Irpin, Ukraine

PROGRAM REQUIREMENTS AND COMPETITIVE WRESTLING PROGRAM FOR ATHLETES OF THE COMBAT HORTING SYSTEM

***Abstract.** This scientific article characterizes the wrestling fight in the program of sports competitions in combat horting, reveals the features of the competition in the section "Wrestling fight", determining the qualifications of the competition, criteria for assessing the technical actions of athletes in wrestling, the list of permitted and prohibited equipment, regulations, the procedure for filing protests. It is noted that during the competition, participants perform in one group (system without division into subgroups) or during the draw are divided into several subgroups (system with division into subgroups). In the latter case, the principle should be specified, according to which the winners go to the next step of the competition, and those who lose are eliminated. The competition is divided into the previous part and the final part of the competition. Within each stage of the competition can be held in one of two ways: circular, when each participant meets with each; with the elimination of participants who received the number of defeats set by the regulations of the competition. The order of meetings between participants (teams) is determined by drawing lots and selected system and method of competition. The system and method of conducting the preliminary and final parts of the competition should be specified in the regulations of the competition, which describes the systems with different combinations of methods of conducting the preliminary and final part of the competition, as well as methods of team meetings, which determine places in team competitions. The wrestling fight in the program of sports competitions in combat horting is held for athletes of different weight categories and age groups, as well as among adults in the absolute weight category without taking into account the weight of rivals.*

***Key words:** wrestling fight between athletes, combat horting, competitions in the section "Wrestling fight", criteria of judges' estimations, methods of carrying out trainings and competitions, participants of wrestling fight.*